

1 - Minu õigused uurimise ajal

A. Kas uurimist mõjutab see, et ma olen välisriigi kodanik?

Kriminaalmenetluse võib algatada iga isiku suhtes, kes paneb toime kuriteo ja kes kuulub Malta ametiasutuste jurisdiktsiooni alla. Uurimise käigus kasutatavad menetlused on samad nii Malta kui ka välisriigi kodanike puhul. Isikutele, kes ei ole Malta kodanikud või elanikud, on õigusnormidega siiski tagatud teatavad õigused, eelkõige õigus kasutada tõlki, kui kahtlustatav ei mõista või ei räägi malta keelt, ning isiku õigus suhelda vabaduse võtmise ajal konsulaarasutustega.

B. Millised on uurimise etapid?

i. Tõendite kogumise etapp / uurijate volitused

Kriminaalmenetlus algatatakse, kui politsei saab teate, teabe või kaebuse. Kui politseid on neil viisidel teavitatud, alustab ta uurimist, kogudes tõendeid, et teha kindlaks, kas kuritegu on toime pandud ja keda tuleb pidada selle toimepanemise eest vastutavaks.

Seepärast on politseile antud seadusega õigus kohustada iga isikut, kellel võib olla teavet uuritava kuriteo kohta, seda teavet esitama. See hõlmab tõendite kogumist ja tunnistajate ütluste võtmist.

ii. Kahtlustatavana kinnipidamine

Kui kindlaks on tehtud, et teavat isikut on põhjust kahtlustada kuriteo toimepanemises, võib politsei paluda, et kohtunik annaks kahtlustatava suhtes välja vahistamismääruse. Teatavatel asjaoludel võib politsei isiku uurimise eesmärgil vahistada ilma kohtuniku välja antud vahistamismääruseta.

Kohe, kui kahtlustatav vahistatakse, teavitatakse teda talle arusaadavas keeles tema õigustest, sealhulgas tema vahistamise põhjusest, tema õigusest vaikida ja õigusest konsulteerida enda valitud kaitsjaga. Samuti antakse talle koopia kirjast, milles on märgitud tema õigused.

Sel ajavahemikul võib politsei vahi all oleva isiku läbi otsida kuriteoga seotud tõendite leidmiseks või kui kahtlustatakse, et isik võib olla ohtlik endale või teistele või et tal võib olla kaasas midagi, mida ta võib kasutada vahi alt põgenemiseks.

Politsei võib võtta ka bioloogilised proovid ja sõrmejäljed. Asjakohase nõusoleku alusel võidakse võtta ja registreerida DNA-proov. Kui isik keeldub sõrmejälgi andmast, võidakse teda selleks kohustada kohtuniku välja antud määrusega. DNA registreerimine ei saa aga olla kohustuslik.

iii. Küsitlemine

Politsei võib kahtlustatavat seoses uuritava kuriteoga küsitleda. Küsitlemise käigus võib politsei küsida mis tahes küsimusi, mis võivad tal aidata teavet koguda ja mis võidakse esitada tõenditena nii kahtlustatava poolt kui ka tema vastu. Kahtlustatav võib paluda, et küsitlemise ajal oleks kohal tema valitud kaitsja.

iv. Eelvangistus

Kooskõlas Malta seadustekoguga ei tohi isikut hoida vahi all kauem kui vaja ja igal juhul mitte kauem kui

nelikümmend kaheksa (48) tundi. Vahi all hoidmise ajal peaks politsei tegema kindlaks, kas ta kavatseb vahi all oleva kahtlustatava otse kohtu ette saata või vabastab isiku, kuna põhjendatud kahtlust enam ei ole või kuna ta peab juhtumit enne asja kohtusse saatmise otsuse tegemist veel uurima.

C. Millised õigused on mul uurimise ajal?

i. Kas mul on õigus kasutada tõlki ja lasta dokumente tõlkida?

Kui te ei räägi või ei mõista politseis või muus pädevas asutuses kasutatavat keelt, on teil õigus kasutada tõlgi abi tasuta.

Tõlk võib aidata teil rääkida kaitsjaga ning ta on kohustatud hoidma selle vestluse sisu konfidentsiaalsena.

Teil on õigus saada tõlge vähemalt oluliste dokumentide asjakohastest lõikudest, sealhulgas kohtuniku või magistraadi määrusest, mille alusel teid vahistati või vahi all hoitakse, süüdistusest, süüdistusaktist ja kohtuotsusest. Teatavatel juhtudel võite saada suulise või kokkuvõtva tõlke.

ii. Kas mul on õigus saada teavet ja tutvuda toimikuga?

Kui teid vahistatakse või kinni peetakse, on teil või teie kaitsjal õigus saada juurdepääs olulistele dokumentidele, mis on vajalikud vahistamise või kinnipidamise vaidlustamiseks.

Kui teie juhtum jõuab kohtusse, on teil või teie kaitsjal õigus tutvuda teid toetavate või teie vastu kogutud tõendusmaterjalidega.

iii. Kas mul on õigus kaitsjale ja õigus teavitada kolmandat isikut oma olukorrast?

Teil on kinnipidamise ajal õigus kaitsjale. See õigus hakkab kehtima kohe, kui teid kinni peetakse, ja enne teie küsitlemist.

Teil on õigus saada kaitsjate ja õigusnõustajate nimekiri, kust võite valida kellegi end abistama, või võite otsustada kasutada tasuta õigusabi andva kaitsja abi. Viimasel juhul on õigusabi tasuta.

Politsei ei saa nimeliselt soovitada ühtegi kaitsjat, keda te saate vahi all olles või kinnipidamise ajal kasutada.

Teil ja teie kaitsjal on õigus saada vähemalt tund aega enne küsitlemise algust teavet väidetava kuriteo kohta, millega teie küsitamine seotud on. See teave tuleks teha teile kättesaadavaks vähemalt üks tund enne küsitlemise algust.

Kinnipidamise ajal on teil õigus teid esindava kaitsjaga privaatselt kohtuda ja suhelda, ka enne teie küsitlemist politseis.

Teil on õigus kaitsja kohalolekule ja tõhusale osalemisele teie küsitlemisel.

Kogu küsitamine, kõik antud vastused ja kahtlustatava või süüdistatava küsitlemisega seotud menetlused tuleks audiovisuaalselt salvestada, kui küsitlev ametnik peab seda võimalikuks; teil on õigus saada pärast küsitlemise lõppu salvestise koopia.

Teil on õigus kaitsja kohalolekule järgmiste uurimise ja tõendite kogumise toimingute ajal:

1. kahtlustatavate ülesrivistamine tuvastamise eesmärgil;
2. vastastamine;
3. kuriteopaiga rekonstrueerimine.

Kui kasutate oma õigust kaitsjale, tuleks austada teie ja teie kaitsja vahelise suhtluse konfidentsiaalsust.

Teie vahistamise korral tuleks teid teavitada teie õigusest lasta oma vabadusekaotusest teada anda vähemalt

ühele isikule, näiteks sugulasele, õpetajale või muule teie valitud isikule.

Teatavatel seadusega ettenähtud juhtudel võidakse ajutiselt piirata teie õigust teavitada teisi isikuid oma kinnipidamisest.

Sel juhul annab politsei teile sellest teada.

Kui olete välisriigi kodanik, võite teatada politseile, et soovite lasta oma kinnipidamisest teavitada oma riigi konsulaarasutust või saatkonda.

Samuti võite politseile teada anda, kui soovite ühendust võtta mõne oma riigi konsulaarasutuse või saatkonna ametnikuga.

iv. Kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Politsei küsib teilt, millise kaitsja või õigusnõustaja abi te soovite kasutada. Politsei küsib teilt ka, kas soovite kasutada tasuta õigusabi andva kaitsja abi. Kui soovite kasutada tasuta õigusabi andva kaitsja abi, pakutakse teile seda abi tasuta.

Vahi all olles on teil enne küsitlemist õigus ühetunnisele õigusnõustamisele. Võite valida ka telefoni teel nõustamise.

v. Mida on oluline teada seoses järgmisega:

a. süütuse presumptsioon

Olenemata võimalikest õigusemõistmise huvides võetavatest ennetusmeetmetest peetakse igaüht süütuks seni, kuni asja arutav kohus teeb lõpliku kohtuotsuse selle kohta, kas isik on kuriteo toime pannud või mitte;

b. õigus vaikida ja õigus ennast mitte süüstada

Politseis või muudes pädevates asutustes küsitlemise ajal on teil õigus vaikida ja ennast mitte süüstada.

Teie kaitsja saab aidata teil selle üle otsustada;

c. tõendamiskohustus

Kahtlustatava või süüdistatava süü tõendamise kohustus lasub prokuratuuril, välja arvatud neil konkreetsel juhudel, kus õigusnormides nõutakse teatavate konkreetsete asjaolude tõendamist sellelt isikult.

Kahtlustatava või süüdistatava puhul tuleks arvesse võtta mis tahes põhjendatud kahtlust tema süüs, sealhulgas juhtudel, kui kohus hindab, kas süüdistatav tuleks õigeks mõista.

Kahtlustatav või süüdistatav võib tema vastu esitatud tõendeid vaidlustada. Kui tõendiks on tunnistaja ütlused, võib kahtlustatav või süüdistatav tunnistajat risküsitleda või kutsuda tema ütluste vaidlustamiseks oma tunnistajaid.

Kui tõendiks on dokumendid, võib kahtlustatav või süüdistatav risküsitleda tunnistajaid või kohtueksperpte, kes need dokumendid esitasid, või kutsuda tõendite vaidlustamiseks oma tunnistajaid. Te ei või aga ise eksperdiarvamust esitada. Eksperdiarvamust saab vaidlustada üksnes sel teel, et risküsitleda kohtueksperpti seoses tema järelduste või pädevusega.

Kahtlustatav või süüdistatav võib ka kutsuda tunnistajaid ja esitada dokumentaalseid tõendeid oma kaitsevaidete tõendamiseks.

Kui kohtumenetlus toimub kriminaalkohtus, on seadusega ette nähtud tähtaeg, mis hakkab kulgema alates süüdistatavale süüdistusakti kättetoimetamisest ning mille jooksul peab süüdistatav andma teada tunnistajatest ja kõigist muudest tõenditest, mida ta kavatseb kohtumenetluse ajal enda kaitsmiseks kasutada. Magistraadikohtus sellist tähtaega ei ole.

vi. Millised on laste menetluslikud eritagatised?

Kui väidetava kuriteo tunnistaja või ohver on alaealine, on nii politsei kui ka kohtute praktika, et kui võimalik, siis alaealisi kohtusse ei kutsuta; alati see aga võimalik ei ole. Alaealiste ütluste võtmiseks kasutavad kohtud tavaliselt videokonverentsi võimalust. Kui alaealine on ohver, räägib kohtunik – keda abistab lastepsühholoog – temaga selleks ette nähtud ruumis, mis võib asuda kohtuhoones, videokonverentsi teel nii, et alaealine ei ole samas ruumis süüdistatavaga. Õiguslikult on kohtutel, eelkõige alaealiste asjade kohtul, õigus määrata ka lasteadvokaat (peatüki 602 artikkel 25 ja täiendav õigusakt 12.20), kes kaitseb alaealise õigusi olenemata sellest, kas alaealine on ohver või süüdistatav. See õigus tuleneb selgelt ka Malta seadustekogu peatükist 602 ja veel enam lasteseadusest. Nimetatud peatükis on ette nähtud ka mujal kui kohtuhoones asuv vajaliku varustusega koht, mida kutsutakse lastemajaks – seal võivad haavatava alaealise ohvriga rääkida nii kohtunik kui ka rühm väljaõppega eksperte, keda kutsutakse lasteküsitlejateks.

vii. Millised on haavatavate kahtlustatavate menetluslikud eritagatised?

Kui kahtlustatava psühholoogilise või füüsilise seisundi või kuriteo laadi tõttu peetakse vajalikuks hoida vahistatut uurimise ajal politseis vahi all, pannakse ta pideva järelevalve alla, mis tähendab, et politseinik valvab kongi vahistatu tervise huvides kohapeal ööpäev läbi. Nagu kõigile kahtlustatavatele või vahistatutele, tagatakse isikule viivitamata mis tahes arstiabi, kui ta seda palub, sealhulgas olenevalt asjaoludest transport kliinikusse või haiglasse. Kui arst teatab pärast selle haavatava kahtlustatava läbivaatamist, et teda ei tohiks hoida kongis, teavitatakse viivitamata uurimisametnikku ja võetakse vastavad parandusmeetmed (näiteks kautsjoni vastu vabastamine).

D. Millised on seaduses sätestatud tähtajad uurimise ajal?

Seaduses sätestatud tähtajad uurimise ajal sõltuvad eelkõige kuriteo laadist. Iga kuriteo eest on karistusseadustikus ette nähtud karistus. Kuritegude aegumise kohta on Malta seadustekogu 9. peatüki artiklis 688 sätestatud nende õiguslike tähtaegade standardparameetrid, mille jooksul saab kuritegu uurida. Tähtaja möödudes kuritegu aegub ja politsei ei saa seda konkreetset kuritegu enam uurida. Samuti tuleks märkida, et kui kriminaalasjas on kuriteo väidetava toimepanija isik teadmata ja selle põhjuseks ei ole puudujäägid uurimisametniku töös, siis Malta seadustekogu 9. peatüki artikli 692 kohaselt aegumisperioodi arvestama ei hakata. See võib nii olla näiteks mõrvajuhtumi korral, kui leitud on ohver, aga miski ei võimalda mõrvarit tuvastada.

E. Milliseid ettevalmistusi tehakse kohtueelse menetluse ajal, kaasa arvatud eelvangistuse alternatiivid ja võimalus kinnipeetava üleviimiseks päritoluriiki (Euroopa järelevalvekorraldus)?

Ettevalmistused, mida politsei peaks tegema, enne kui juhtumit saab kohtus arutama hakata, hõlmavad järgmist:

- juhtumi tunnistajate kutsumine;
- kui isikule esitatakse süüdistus kohtukutsega, peaks prokurör tagama, et süüdistatavale esitatud süüdistusi sisaldav kohtukutse toimetatakse kätte õigusnormide kohaselt;
- kui tegemist ei ole kuriteoga, mis puudutab otseselt peaprokuratuuri, peaks prokurör arutama juhtumit ja täpsemalt süüdistusi peaprokuratuuriga, eriti kui juhtum on keerukas;
- kui isikule esitatakse süüdistus vahi all olemise ajal, peaks prokurör teavitama sellest süüdistatava kaitsjat ning politsei saadab süüdistatava kohtusse.

Eelvangistuse alternatiive saab kasutada, kui isikule esitatakse süüdistus kohtukutsega või kui isik vabastatakse kautsjoni vastu seniks, kuni uurimisametnik viib lõpule oma uurimise, ja isikule esitatakse hiljem süüdistus kas vahi all olemise ajal või kohtukutsega.

Päritoluriiki üleviimise võimalus hõlmab *ad hoc* menetlusi, mis kuuluvad peaprokuratuuri pädevusse. Neid menetlusi kohaldatakse üksnes erijuhtudel, nt kui esitatakse väljaandmistaotlus või kui vanglakaristust kandev süüdimõistetud esitab kohalikele pädevatele asutustele ja oma elukohariigi ametiasutustele taotluse jätkata karistuse kandmist oma riigis.

■ Viimati uuendatud: 11/08/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.